

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 18.7.2008
KOM(2008) 480 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE NING
EUROOPA KESKPANGALE**

**Seitsmes aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste
kohta**

{SEK(2008) 2306}

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE NING EUROOPA KESKPANGALE

Seitsmes aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta

1. SISSEJUHATUS

Alates 2008. aasta jaanuarist on 15 ELi 27-st liikmesriigist euroala liikmed. Ülejäänud 12 riigist 10 on liikmesriigid, kelle suhtes kohaldatakse erandit ja kellelt eeldatakse euro kasutuselevõttu siis, kui nad on täitnud asutamislepingu tingimused¹. Taani ja Ühendkuningriik ei ole kohustatud eurot kasutusele võtma.

Lisaks lähenemiskriteeriumide täitmisele peavad asjaomased riigid tegema ulatuslikke praktilisi ettevalmistusi, et valmistada kõik majandussektorid, ametiasutused ja elanikud ette euro kasutuselevõtuks. Selleks et aidata riikidel teha ettevalmistusi eurole üleminekuks, koostas komisjon euro sularaha kasutuselevõtul 2002. ja 2007. ning 2008. aastal saadud kogemustele toetudes soovitus eurole üleminekut hõlbustavate meetmete kohta². Kõiki eurole üleminekuks valmistuvaid riike kutsutakse üles võtma arvesse kõnealust soovitusi.

Käesolevas aruandes hinnatakse Slovakkias tehtud praktiliste ettevalmistuste seis, kuna kõnealune riik ühineb euroalaga 1. jaanuaril 2009 pärast nõukogu otsust selle kohta, et Slovakkia on täitnud euro kasutuselevõtuks vajalikud tingimused. Lisatud komisjoni talituste töödokumendis on esitatud üksikasjad ettevalmistuste kohta teistes asjaomastes liikmesriikides.

2. ETTEVALMISTUSTE SEIS SLOVAKKIAS

Slovakkia võtab euro kasutusele 1. jaanuaril 2009 järsu ülemineku stsenaariumi alusel.

Euro kasutuselevõtu riiklik kava võeti vastu 2005. aasta juulis ja sellega kehtestati üldraamistik eurole ülemineku praktiliste ettevalmistuste jaoks ning täpsustati erinevate majandussektorite ja avaliku halduse ülesanded. Kõnealust kava ajakohastati 2007. aasta märtsis ja 2008. aasta aprillis.

Eurole üleminekut reguleeriv raamistik kehtestati laiahaardelise õigusaktiga³. Kõnealust teksti arutati põhjalikult Euroopa Komisjoniga, kuna õigusakti eesmärk oli ka kõrvaldada kõik varasemates lähenemisprogrammides kindlaks tehtud ebakõlad ja puudused. Laiahaardelises õigusaktis on sätestatud euro sularahalise ja mittedollarahalise ülemineku põhimõtted ja eeskirjad (nt lepingute järjepidevus, hinnaneutraalsus, elanike majandushuvide kaitse ja

¹ Läheneisaruannetes hindavad komisjon ja EKP korrapäraselt Maastrichti lähenemiskriteeriumide täitmist. Uusim läheneisaruanne (KOM (2008)248) võeti vastu 7. mail 2008.

² Komisjoni soovitus, 10. jaanuar 2008, eurole üleminekut hõlbustavate meetmete kohta (2008/78/EÜ).

³ Õigusakt nr 659/2007 (seadustekogu), 28. november 2007, euro kasutuselevõtu kohta Slovakkias ja teatavate õigusaktide muudatused.

hindade kohustuslik esitamine kahes vääringus), määratud kindlaks kontrolliasutused, sätestatud sanktsioonid eeskirjade võimaliku rikkumise korral ja nähtud ette muude õigusaktide vajalikud muudatused.

2.1. Ülemineku juhtimine ja korraldamine

Ettevalmistuste juhtorgan on riiklik kooskõlastuskomitee, mille eesistuja on rahandusminister (riiklik kooskõlastaja) ja kaaseesistuja on Slovakkia riigipanga president. Riiklik kooskõlastuskomitee kontrollib euro kasutuselevõtu riikliku kava täitmist.

Slovakkia valitus on samuti määranud valitsuse ajutise täievolilise esindaja euro kasutuselevõtu küsimustes, kelle ülesanne on kooskõlastada igapäevaseid ettevalmistusi ja osutada võimalikele probleemidele. Ettevalmistuste tehnilisi üksikasju arutatakse viies töörühmas, mida kontrollivad eri ministeeriumid või Slovakkia riigipank.

Töörühmad korraldavad korrapäraseid koosolekuid ja annavad riiklikule kooskõlastuskomiteele ja täievolilisele esindajale oma tegevusest aru vähemalt iga kolme kuu järel. Iga töörühm koosneb asjakohaste valitsus- ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatest.

- **Slovakkia on järginud soovitusel 2008/78/EÜ artiklit 1: „Liikmesriikides tuleks luua asjakohased eristruktuurid, et kavandada, koordineerida ja hõlbustada euro kasutuselevõtuks vajalikke ettevalmistusteid.”**
- **Samas on mõningaid kahtlusi olemasoleva kooskõlastusstruktuuri tõhususe suhtes. Riiklik kooskõlastuskomitee on loodud väga kõrgel poliitilisel tasandil ega saa tegelikult tegeleda tehniliste üksikasjadega. Täievolilise esindaja büroos töötab piiratud arv inimesi ja keskendutakse põhiliselt teabevahetusele. Tsentraliseeritud järelevalvet Slovakkias tehtavate ettevalmistuste üle tuleks tugevdada selleks, et parandada osaliste koostööd ja lahendada võimalikke kriisiolukordi tõhusalt.**

2.2. Avaliku halduse ettevalmistused

Riigi ning piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ettevalmistusi juhib avaliku halduse töörühm. Riiklik kooskõlastaja soovitas kõigil ametiasutustel luua euro kooskõlastamismeeskonnad. Töörühma jaoks koostatud uuring IT-süsteemide kohandamise kohta näitas, et peaaegu 80 %-l kesk- piirkondlikest ja kohalikest omavalitsustest oli alates 2008. aasta juunist nimekiri IT-süsteemidest, mida on vaja kohandada, kuid ainult 18 % asutustest oli tegelikult katsetanud äsja kohandatud süsteeme. Varajase auditi eesmärk oli motiveerida avaliku halduse asutusi alustama ettevalmistusi ning eeldatakse, et järgmised kontrollid annavad oluliselt paremaid tulemusi.

Keskvalitsusel ja piirkondlikel omavalitsustel on töötajate koolitamiseks oma strategiad ning tehakse tööd, et kohandada ametlikke vorme ning kontroll- ja künnisväärtusi. Riigieelarvet koostatakse praegu Slovakkia kroonides ja see arvutatakse ümber eurodesse. Eurole ülemineku ettevalmistamise kulud lisati 2008.–2009. aasta eelarvetesse. Laiahaardelise õigusakti kohaselt ümardatakse kõik elanike poolt valitsemissektori eelarvetesse tehtud maksed allapoole, kusjuures valitsemissektori kulutused ümardatakse ülespoole.

- **Slovakkia on koostanud tervikliku strateegia ametiasutuste kohandamiseks euroga.**

- Samas tuleks rohkem tähelepanu pöörata sularahaga tegelevatele ja/või avalikkusega otse suhtlevate ametnike praktilisele koolitamisele.

2.3. Euro sularaha kiire kasutuselevõtu tagamine

Euro sularaha kasutuselevõtu ja krooni sularaha ringlusest kõrvaldamise eest vastutab Slovakkia riigipank.

- Ringlusse tulevad euro rahatähed ja mündid

Selleks et asendada ringluses olev Slovakkia krooni sularaha, on Slovakkia riigipank tellinud 188 miljonit euro pangatähte ja 500 miljonit euro münti. Pangatähed laenatakse Austria riigipangalt, kuid mündid vermitakse Kremnica rahapajas Slovakkias. Kremnica rajapaja on edukalt läbi viinud Slovakkia euro müntide proovivermimise. Vermimisvahendid ja hoidlad viiakse varsti ümberehitatud hoonetesse, mis vastavad kõrgetele julgeolekunõuetele. Kuna asjaomasel rahapajal on kogemusi suuremahuliste tellimuste tarnimisel välisklientidele, ei tohiks rahapajal tekkida probleeme Slovakkia euro müntide vermimisel.

- Omavääringus sularaha ringlusest kõrvaldamine

Slovakkia riigipank eeldab, et tagastatakse ligikaudu 165 miljonit pangatähte ja 425 miljonit münti (kogukaaluga 1900 tonni). Selleks et tagada piisav hoiustamis- ja töötlemisvõime, hakatakse Slovakkia krooni sularaha hävitama enne eeljaotuse algust. Tagastatud krooni pangatähed hoiustatakse ja hävitatakse Slovakkia riigipanga hoonetes, kuid mündid kogutakse kokku ja demonetariseeritakse peamiselt Kremnica rahapajas.

- Pankadele sularaha eeljaotamine ja kaaseeljaotamine

Kommertspankadele hakatakse sularaha **eeljaotama** 2008. aasta oktoobris. Slovakkia riigipank avab Kremnica rahapaja hoonetes spetsiaalse osakonna, mis kooskõlastab euro müntide eeljaotust. Slovakkia riigipank sõlmis eeljaotuse lepingud 16 kommertspangaga. Kõnealused lepingud põhinevad panga 2008. aasta mais tehtud prognoosidel euro sularaha eeljaotuse kohta. Tellitud pangatähtede kogused on üsna väikesed: 51 miljonit pangatähte moodustavad 27 % 188 miljonist pangatähest, mida Slovakkia riigipank kavatseb eelduste kohaselt käibele lasta (võrreldes 92,5 %ga Maltal, 80 %ga Küprosel ja keskmiselt 67 %ga euroalaga esimesena liitunud riikides). Ajavahemikul 2007. aasta septembrist kuni 2008. aasta märtsini suurenesid euro müntide tellimused 60 % võrra, st 320 miljoni mündini (64 % käibele lasta kavatsetavatest euro müntidest). Slovakkia riigipank eeldab, et lähikuudel tellitakse täiendavalt nii pangatähti kui ka münte. Enamik pangatähti ja münte (vastavalt 81,5 % ja 75 %) eeljaotatakse kolmele suurimale kommertspangale.

Eeljaotuse väikesed tellimused on osaliselt kaudselt seotud sellega, et ettevõtjad olid vähe huvitatud **kaaseeljaotusest**. 2008. aasta märtsis oli üksnes 12 000 ettevõtjat (sularahaga tegelevast 73 000 ettevõtjast 16 %) huvitatud kaaseeljaotusest. Slovakkia on otsustanud ettevõtjate jaoks mitte valmistada spetsiaalseid euro müntide stardikomplekte, kuigi see on ette nähtud komisjoni määrusega 2008/78/EÜ. Seega saavad VKEd euro sularaha piisava koguse esimesteks päevadeks üksnes siis, kui nad sõlmivad pangaga spetsiaalse lepingu. Seepärast tuleks teha täiendavaid jõupingutusi selleks, et suurendada kaaseeljaotuse mahtu.

Tuleks julgustada hiljuti vastuvõetud kaaseeljaotust käsitlevate EKP lihtsustatud suuniste kasutamist.

Kaaseeljaotuseks vajalikku **euro sularaha vedu** hakkavad peamiselt teostama kogenud eraettevõtjatest sularahavedajad. Slovakkia riigipank võimaldab sularaha suurte tellimuste puhul tasuta vedu. Riigipolitsei hakkab eskortima sularahavedu Slovakkia riigipanka. Politseieskort ei ole selles etapis ette nähtud sularahavedudeks kommertsbanka või kommerts pangast.

- Elanikele sularaha kaaseeljaotamine

Slovakkia ei kavatsenud algselt jaotada elanikele euro müntide **minikomplekte**. Pärast põhjalikku arutelu komisjoniga otsustasid ametiasutused, et riikliku kava 2008. aasta märtsi ajakohastatud verisooni lisatakse minikomplektide tootmine. Seega on elanikel võimalik osta minikomplekte väärtusega 500 Slovakkia krooni (ligikaudu 16,60 eurot). Slovakkia riigipank on tellinud 1,2 miljonit minikomplekti, mis aga ei pruugi olla piisav. Varasemate üleminekute kogemus näitab, et tavaliselt müüdi ligikaudu üks minikomplekt majapidamise kohta (Slovakkias on ca 2 miljonit majapidamist). Lisaks ei ole ette nähtud toota stardikomplekte jaemüüjate jaoks, samas kui VKEd võiksid samuti olla huvitatud minikomplektide ostmisest. Seepärast tuleks kaaluda minikomplektide täiendava tellimuse esitamist.

Erinevalt Küprose ja Malta praktikast ei kavatse Slovakkia kommerts pangad pakkuda võimalust vahetada enne eurole ülemineku päeva kroone eurodeks ametliku vahetuskursi alusel teenustasuta. 2008. aasta juunis kavatakse hakata elanikelt **sularahavarusid tagasi koguma**. Mõned probleemid võivad tekkida seoses vanemate inimestega (ligikaudu 1 miljon inimest), kes sageli varuvad sularaha ja kasutavad harva elektroonilisi maksevahendeid. Elektrooniliste maksevahendite kasutamist juba soodustatakse ja seega ei ole ette nähtud spetsiaalset kampaaniat nende kasutamise suurendamiseks ülemineku ajal.

- Sularaha vahetamine ja käibelt kõrvaldamine pärast eurole ülemineku päeva

Selleks et hõlbustada sularahalist üleminekut, on Slovakkia riigipank ja kommerts pangad ette näinud **täiendavad lahtiolekuajad** 2009. aasta jaanuari esimesteks päevadeks. Pangad on sularaha vahetamiseks avatud 1. jaanuaril (see on tavaliselt riigipüha) ja ka 3.–4. jaanuari nädalavahetusel. Mõned pangakontorid avavad spetsiaalsed kassad ettevõtjatele ja arveldusosakonna töötajad hakkavad toetama klienditeenindajaid. Paralleelkäibe ajal vahetatud / käibelt kõrvaldatud summade puhul ei tule maksta teenustasu ja samuti ei rakendata mahulisi piiranguid. Slovakkia riigipank ja kommerts pangad on teadlikud komisjoni soovitusel, et sularahaautomaadid ja pangakassad peaksid väljastama üksnes väikse nimiväärtusega pangatähti esimestel päevadel enne ja pärast euro kasutuselevõtu päeva.

Pangad koolitavad korrapäraselt oma töötajaid välja euro kasutuselevõtuks ja mõned pangad pakuvad ka suurl klientidele koolitusi. Mitmed pangad on loonud spetsiaalse veebilehe euroga seonduvate küsimuste käsitlemiseks.

Praktiliselt kõik Slovakkia 2172 **sularahaautomaati** peaksid väljastama üksnes euro pangatähti (peamiselt 10-euroseid ja 20-euroseid) 1. jaanuariks kell 2 öösel. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, et keskse asukohaga sularahaautomaadid oleksid hästi varustatud Slovakkia krooni pangatähtedega enne keskööd ja euro sularahaga kohe pärast keskööd. Sularahaautomaadid, mida tehnilistel põhjustel ei kohandata õigeaegselt, tuleks kasutusest

kõrvaldada. Kõik 26 800 kassaterminali peaksid olema kohandatud eurodes kasutamiseks alates euro kasutuselevõtu päevast.

Laiahaardelise õigusakti kohaselt peaksid **kauplused vahetusraha** andma üksnes eurodes alates euro kasutuselevõtu päevast. Kõnealuse õigusaktiga kaitstakse jaemüüjaid selle eest, et neid ei kasutataks rahavahetuspunktidenä: Slovakkia kroonides tehtud maksest võib keelduda, kui pangatähtede ja müntide nominaalne koguväärtus on üle nelja korra suurem kui makstav hind (varasemate üleminekute ajal üritasid kliendid mõnikord maksta väikeste ostude eest suure nimiväärtusega pangatähtedega, et vabaneda endisest omavääringust).

Järgitakse soovitusi 2008/78/ECÜ sätteid, mis käsitlevad sularahaautomaatide ja kassaterminalide kohandamist, vahetusraha andmist ning panga spetsiaalseid lahtiolekuaegu.

Slovakkia on määranud pädevad asutused **euro kaitsmiseks võltsimise eest**. Eelkõige on Slovakkia loonud siseministeeriumi juurde riikliku keskosakonna ning ka riikliku analüüsikeskuse (pangatähed) ja riikliku müntide analüüsikeskuse, mis on mõlemad Slovakkia riigipanga osad. Samuti osaleb Slovakkia korrapärastes koolitustes, mida korraldatakse PERICLESe programmi raames. Slovakkia riigipank ja kommerts pangad on tellinud vajalikud seadmed euro pangatähtede autentsuse kontrollimiseks.

- **Finants- ja pangandussektori ettevalmistused eurole üleminekuks sujuvad hästi. Selleks et vältida logistilisi probleeme esimestel päevadel pärast eurole üleminekut, tuleks teha täiendavaid jõupingutusi, et suurendada eeljaotuse ja kaaseeljaotuse mahtu.**
- **Eelkõige tuleks jaemüüjaid kutsuda üles kasutama EKP uute kaaseeljaotust käsitlevate suunistega ette nähtud lihtsustatud lepinguid.**
- **Tuleks võtta asjakohaseid meetmeid, et tagada kõigi nädalaid enne ja pärast eurole üleminekut tehtavate sularahavedude kõrge julgeolekutase.**
- **Eritähelepanu tuleks pöörata väikeste jaemüüjate ja haavatavate elanikkonnarühmade ettevalmistamisele (nt asjakohaste teabematerjalide jaotamine vanematele inimestele) sularahaliseks üleminekuks.**

2.4. Hoida ära kuritarvitusi ja olukordi, kus elanikel tekib väärarusaam hindade arengust

Värskeima Eurobaromeetri uuringu kohaselt kardavad 72 % Slovakkia elanikest hinnatõusu ja kuritarvitusi ülemineku perioodil⁴. Kõnealuste kartuste vähendamine on Slovakkia ametiasutuste üks peamine ülesanne eurole ülemineku eelsel ajal.

Riiklikus kooskõlastuskomitees vastuvõetud tarbijakaitset käsitleva strateegiaga on loodud üldine raamistik tarbijate kaitseks eurole ülemineku ajal. Strateegia põhineb kahel sambal: elanike teavitamine ning hindade jälgimine ja kontrollimine.

⁴ Vt Eurobaromeetri kiiruuring nr 237, mai 2008.

Hindade kahes väeringus esitamine on oluline vahend, mis peaks aitama tarbijatel harjuda uue väeringuga ja selles esitatud hindadega. Valitus on sätestanud 27. märtsi 2008. aasta määruses eeskirjad hindade kahes väeringus esitamise kohta, samal ajal kui Slovakkia riigipank on võtnud vastu finantssektoris kohaldatavad eeskirjad. Hindade esitamine kahes väeringus muutub kohustuslikuks üks kuu pärast lõplikult fikseeritud ümberarvestuskursi kehtestamist ja see kohustus lõppeb 2009. aasta lõpus. Jaemüüjad võivad vabatahtlikult esitada hindu kahes väeringus täiendavalt 6 kuu jooksul.

- Õiglase hinnakujunduse algatus

Valitsuse täievoliline esindaja koos Slovakkia ettevõtjate ühinguga on käivitanud **eetikakoodeksi** projekti. Koodeksiga liituvad kohustuvad järgima eurole ülemineku reegleid ja mitte kuritarvitama ülemineku aega enda huvides. Sellele on alla kirjutanud ligikaudu 1 000 turuosalist, linnad ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused. On kavandatud suur avalik üritus, kus esitletakse logo, mida kasutavad koodeksiga liitunud.

- Hinnaseire ja -kontroll

Slovakkia kaubandusinspeksioon on peamine asutus, kes vastutab hindade jälgimise eest. Kaubandusinspeksioonil on õigus teha hoiatusi ja trahve ning jõustada oma otsuseid⁵. Kaubandusinspeksioon kontrollib hindade korrektset esitamist kahes väeringus, ümardamiseeskirjadest kinnipidamist ning vahetuskursi korrektset kohaldamist. Samuti jälgib kaubandusinspeksioon hindade neutraalust ülemineku ajal ning keeldu lisada ülemineku kulu hindadele, nagu on ette nähtud laiahaardelise õigusaktiga. Euroga seotud kontrolle teostatakse kogu hindade kahes väeringus esitamise aja jooksul ja ka paar kuud pärast seda. Kontrollid põhinevad kas testostudel (eritähelpanu pööratakse väikestele kauplustele ja äärealadel asuvatele kauplustele) või sihtkontrollidel, mille aluseks on elaniku kaebus. Kaebuseid saab esitada spetsiaalse euro telefoniliini, e-posti ja faksi teel või isiklikult Slovakkia kaubandusinspeksiooni piirkondlikes kontorites. Iga kahe nädala tagant avaldatakse pressiteade kontrollide tulemuste kohta.

Slovakkia kaubandusinspeksioonil on praegu 262 töötajat, kellest 150 on „välitöötajad”. Praegustest töötajatest ei pruugi piisata, et katta kogu riik.

Kui tehakse kindlaks kohaldatava õigusakti rikkumine, võtab Slovakkia kaubandusinspeksioon ühendust jaemüüjaga, et teha kindlaks põhjus. Iga kahtlustäratavat hinnamuutust võrreldakse pikaajaliste suundumustega ja sama toote hindadega teistes kauplustes ning seda kaalutakse laiemas kontekstis (nt sisendite hinnad). Kui hinnatõus osutub põhjendatuks, palub Slovakkia kaubandusinspeksioon jaemüüjal kõigepealt kehtestada uuesti endine hind. Järgmine samm on hoiatuse tegemine ning lõpuks võidakse alustada rikkumismenetlust. Rikkumismenetluse lõpliku otsuse ajaliseks piiranguks kehtestati 30 päeva (pluss 30 päeva apellatsioonkaebuse kohta tehtud otsuse puhul). Laiahaardelise õigusaktiga on ette nähtud trahvid jaemüüjatele või õigussubjektidele kuni 60 000 euro ulatuses. Isikut, kes on otseselt seotud rikkumisega, võib trahvida kuni 3 000 euro ulatuses.

Slovakkia kaubandusinspeksiooni teostatavaid kontrolle täiendavad tarbijaorganisatsioonide hinnajälgimise süsteemid. Vabatahtlikud inspektorid peaksid jälgima valitud toodete hindu ligikaudu 350 jaemüügikohas. Inspektor külastab valitud kauplust kaks korda kuus ja jälgib

⁵ Võrreldavalt suur pädevus on ELis veel üksnes kaheksal teisel riiklikul asutusel.

sama tootevaliku hindu. Jälgimistulemused koos hindu tõstnud kaupluste nimedega tuleks avaldada spetsiaalsel veebilehel.

Kõnealuse süsteemi kontseptsiooni on vaja parandada. Sama tootevaliku hindade jälgimine samas kaupluses korrapärase ajavahemiku tagant ei anna täpset pilti üldisest olukorrast (nagu täheldati sel aastal Küprosel),⁶ kuna jälgimine iseenesest moonutab eeldatavasti kaupluste käitumist. Juhukontrollide puudumine tekitab ohu, et hinnatõus teistes kauplustes jääb märkamata. Kui nimede avalikustamine piirdub üksnes väga väheste kauplustega, on see ebaaus ja sellest on vähe kasu.

Hindade ametliku statistilise jälgimisega tegeleb Slovakkia statistikaamet, kes jälgib tihti ostetavate kaupade hindu kogu hindade kahes vääringus esitamise aja jooksul. Alates 2008. aasta juunist avaldab statistikaamet aruande iga 10 päeva tagant. Samuti jälgib statistikaamet seda, kuidas elanikud tajuvad inflatsiooni ja milline on teavituskampaania mõju.

- **Eetikakoodeksit tuleks laialdaselt ja aktiivselt edendada, kuna sellega on praegu liitunud väga vähesed.**
- **Kiire reageerimine ja aktiivne suhtlemine meediaga on olulised selleks, et tõhusalt vähendada elanike kartusi hinnatõusu pärast. Hindade jälgimise ja kontrolli eest vastutavad asutused peaksid kaebuse esitamise korral olema võimelised kohe reageerima. Kui rikkumismenetluse raames lõpliku otsuse tegemise tähtaega ei ole võimalik lühendada, tuleks kontrolliasutuste võetavad esialgseid meetmed kiiresti avalikustada. Slovakkia kaubandusinspeksioon on hindade jälgimise hästi ette valmistanud ja on oluline tagada, et Slovakkia kaubandusinspeksioonil oleks piisavalt ressursse hindade jälgimiseks kogu riigis.**
- **Tarbijaühenduste hinnajälgimise süsteemi on vaja oluliselt kohandada.**
- **Ametiasutused peaksid vältima hindade külmutamist või sarnaseid turgu moonutavaid meetmeid, eelkõige kehtib see toiduainete kohta: selline praktika lükkab maailmaturgude arengust tuleneva hinnatõusu edasi ja moonutab inflatsioonitaju, kuna hinnad tõuseksid külmutamise perioodi lõpus paratamatult järsku, selle asemel, et kujuneda sujuvalt teatavate kuude jooksul.**
- **Samuti tuleb selgitada, kuidas kavatakse kohaldada karistusi seoses põhjendamatult hinnatõusuga euro kasutuselevõtu ajal, kuna ei tundu loogiline piirata sellised meetmed reguleeritud hindadega, millele valitsusel juba iseenesest on suur mõju.**

2.5. Ettevõtjate ettevalmistamine eurole üleminekuks

Majandusministeerium ja tema alla kuuluv väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arendamise riiklik agentuur (NADSME) kontrollivad ja toetavad ettevõtjate ettevalmistusi eurole üleminekuks. NADSME tegeleb peamiselt nõuandva pädevuse loomisega piirkondlikul tasandil (koostöös piirkondliku ettevõtluse teabekeskuste võrguga (RPIC)), VKEdele teabeseminaride korraldamisega ja teabematerjalide koostamisega (nt brošüürid ja käsiraamatud).

⁶ Olemasoleva teabe kohaselt teadsid jaemüüjad ette, milliseid hindu jälgitakse hinnajälgimise süsteemi raames, ja kohandasid hinnakujundusstrateegiat vastavalt.

Komisjoni 2008. aasta juunis koostatud uuring, milles käsitleti VKEde ettevalmistusi eurole üleminekuks, osutas, et 80 % ettevõtjatest olid juba alustanud ettevalmistustega. Ligikaudu kaks kolmandikku ettevõtjatest on määratlenud vajalikud arvutisüsteemide kohandused (67 %), umbes sama paljud on teavitanud oma töötajaid (65 %) ja peaaegu pooled on teinud kindlaks, kuidas üleminek mõjutab ettevõtte erinevaid valdkondi (49 %). Ligikaudu 70 % ettevõtjatest tellivad arvutisüsteemide vajalikud kohandused selleks spetsialiseerunud ettevõttelt, kusjuures enamik ettevõtjaid eeldab, et seoses IT-süsteemide vajalike kohandustega ei teki probleeme (82 %). Ligikaudu 90 % ettevõtjatest leiab, et nad on üleminekust väga või üsna hästi informeeritud.

Enamik ettevõtjaid (45 %) väidab, et nad arvutavad hinnad Slovakkia kroonidest eurodesse ümber täpsete vahetuseeskirjade alusel. 22 % ettevõtjatest kavatses kasutada üldiselt neutraalset lähenemisviisi (kohandades mõned hinnad ülespoole ja mõned allapoole). Oluline osa ettevõtjatest kavatses kohandada hindu peamiselt ülespoole (14 %), kuigi selline lähenemisviis ei oleks seadusega kooskõlas. See osakaal on tunduvalt suurem kui Küprosel (3 %) ja Sloveenias (6 %).

Kõnealune uuring viidi teadlikult läbi vara, et tõsta ettevõtjate teadlikkust vajaduse kohta alustada või kiirendada ettevalmistusi. Ettevõtjatel on võimalus võtta osa mitmetest NADSME korraldatavast temaatilisest seminarist ja/või saada abi RPICilt.

- **Ametiasutused peavad tagama, et kõik VKEd on piisavalt informeeritud üleminekust ja saavad asjakohast toetust.**
- **VKEde ettevalmistuste arengut tuleks korrapäraselt jälgida, et teha kiiresti kindlaks võimalikud probleemid ja lahendada need.**

2.6. Teabevahetus ja avalik arvamus

Ajakohastatud ja täiendatud riiklik teabevahetusstrateegia euro kasutuselevõtu kohta Slovakkias võeti vastu 17. oktoobril 2007. Selle koostas teabevahetuse töörühm.

Pärast keerulist pakkumismenetlust valiti 2007. aasta novembris välja välissuhtluse agentuur, kelle ülesanne on rakendada suurem osa riiklikust strateegiast, samal ajal, kui Slovakkia riigipank, rahandusministeerium, valitsus ja muud avaliku halduse asutused tegelevad täiendava teavitamisega. Slovakkia ametiasutused arendasid tihedas koostöös partneritega ja sealhulgas Euroopa Komisjoniga välja tervikliku teavituskampaania, mis hõlmab mitmeid kanaleid ja on suunatud laiadele sihtrühmadele. Strateegia peamised teemad on seotud ülemineku eri etappidega, euro eelistega ja tarbijate kaitsmisega põhjendamatult hinnatõusu eest.

Slovakkia ametiasutused otsustasid tervikliku teavituskampaania käivitamise edasi lükata seniks, kuni on kindel, et Slovakkia täidab lähenemiskriteeriumid. Sellest hoolimata viidi mõned ettevalmistusmeetmed ellu. Valiti kampaanialogo ja ka riikliku kampaania stiil. Nii Slovakkia riigipank kui ka rahandusministeerium võtsid täiendavalt tööle teabevahetusega tegelevaid töötajaid ning samal ajal pöörduti eritählepanu sellele, et määrataks eksperdid, kes tegelevad konkreetsete sihtrühmadega: lapsed ja noorukid, vanemad inimesed, puudega inimesed ja etnilised vähemused. Viimastel kuudel on Slovakkia ametiasutused korraldanud korrapäraseid teabetunde ja tundub, et see kannab vilja, kuna ajakirjandus on paremini informeeritud ja ülemineku suhtes vähem kriitiline. Selleks et valmistada Slovakkia elanikke

ette 2008. aasta teise poole massimeediakampaaniaks, näidati euroga seotud esimest teleklippi märtsis.

Komisjon sõlmis partnerlusleppe Slovakkia ametiasutustega 7. detsembril 2007. Selle laiahaardelise leppe alusel on komisjon toetanud teabevahetust, nt andnud reklaammaterjale, laenanud eurot käsitlevat näitust (see oli üleval Bratislavas ja Košices 2008. aasta jaanuaris–veebruaris) ja korraldanud Slovakkia ajakirjanikele Brüsselis seminari (märts 2008). Mõlemad osapooled sõlmisid ka toetuslepingu 20. detsembril 2007. Selle toetuslepingu alusel kaasrahastab komisjon kuni 2008. aasta juuli lõpuni mitmeid tegevusi, mis hõlmavad teabeametnike tööle võtmist, erinevaid meediakampaaniaid (nt mustlasvähemustele), riiklikku euro telefoniliini, riiklikku euro veebilehte, projekti „euro koolidesse” ja koolitusprogrammi teabelevitajatele.

Hiljutine liikmesriikides läbi viidud Eurobaromeetri kiiruuring⁷ kinnitab üldiselt eelmiste aastate tulemusi. Slovakkias on toetus eurole ELiga hiljuti liitunud riikide keskmisest suurem, kuid see suundumus on olnud veidi negatiivne alates 2007. aasta kevadest (toetusmäär on 52 % võrreldes 55 %ga 2007. aasta septembris ja 57 %ga 2007. aasta aprillis).

Teavituskampaania käivitamisel Slovakkias on olnud mitmekordne mõju. Omaksvõetud teave on suurenenud 17 protsendipunkti võrra ja jõudnud tasemele, mis on kõigist asjaomaste riikide tasemest kõrgem (64 % slovake leivad, et nad on väga või üsna hästi informeeritud võrreldes 40 %se keskmisega). Tulemused näitavad samuti suurenevat nõudlust teabe järele. Teadmised euro põhinäitajate ning majandus- ja rahaliidu kohta on jälle paranenud.

- **Kuigi slovakiid on euro kasutuselevõtu suhtes üldiselt üsna positiivselt meelestatud võrreldes teiste riikide elanikega, kajastavad värskeimad Slovakkia tulemused veidi suurenevat skeptilisust oodatavate tagajärgede ja eeliste osas.**
- **Seega tuleks teabekampaania eesmise intensiivse faasi jooksul pöörata suuremat tähelepanu elanike muredele ja eelkõige nendele, mis on seotud hindade arenguga ülemineku eelsel ajal.**

⁷ Vt Eurobaromeetri kiiruuring nr 237, mai 2008.